શિક્ષક નાસ્તિક નહીં, આસ્તિક હોવો જોઇએ

શબ્દકોશ પ્રમાણે આસ્તિકનો અર્થ ઈીૈર અને પરલોકના અસ્તિત્વમાં માનનાર થાય છે. આ ઉપરાંત તેનો બીજો અર્થ શ્રદ્ધાળુ પણ થાય છે. આ રીતે જોતાં શિક્ષક શ્રદ્ધાળુ હોવો જોઇએ. પણ શિક્ષક કઇ બાબતમાં શ્રદ્ધાળુ હોવો જોઇએ ? તેને કોની પર શ્રદ્ધા હોવી જોઇએ?

સૌ પ્રથમ તો શિક્ષકને પોતાની જાત માટે, પોતાની જાત પર શ્રદ્ધા હોવી જોઇએ. જેને પોતાની જાત પર શ્રદ્ધા ન હોય તેની પર બીજા લોકોને કયાંથી શ્રદ્ધા હોય? શિક્ષકે પોતાની જાતને મૂઠ્ઠી ઉંચેરી જોવાની છે. શિક્ષક આત્મવિીૈાસથી ભરપૂર હોવો જોઇએ. તેને પોતાની જાત પર આત્મવિીૈાસ હશે, તો વિદ્યાર્થી અને વાલી પણ તેની પર વિીૈાસ મૂકશે. આત્મવિીૈાસથી ભરેલો શિક્ષક વિદ્યાર્થી, વાલી, સ્ટાફમિત્રો અને સમાજમાં પ્રિય હોય છે. તેના તમામ કાર્યો રસ ભરેલાં અને સરળતાથી સ્વીકાર્ય બનતા હોય છે. તે સૌને માટે પ્રીતિપાત્ર હોય છે. આવો વ્યક્તિ હંમેશ માટે સફળતાને વરતો હોય છે. પણ આ માટે પાયાની જરૂરીયાત છે પોતાની જાત, શક્તિ અને મર્યાદાઓને ઓળખવાની. શિક્ષકે

બીજી શ્રદ્ધા પોતાના કામ પ્રત્યે રાખવાની છે. પોતાની જાતને ઓળખી ગયેલા શિક્ષક માટે આ કામ અઘરું નથી જ. શિક્ષક વર્ગખંડમાં, શાળામાં કે સમાજમાં જે પણ પ્રવૃત્તિ કે કાર્ય કરે તે માટે તેને ઊંડી શ્રદ્ધા હોવી જોઇએ. પોતાનું કામ સફળ થશે કે કેમ તેવી શંકા સેવતો શિક્ષક ક્યારેય સફળ થતો નથી. શિક્ષક શીલવાન હોવો જોઇએ, પણ શંકાશીલ ન હોવો જોઇએ. પોતાના કાર્યને ક્યારેય નીચું ન ગણતાં તે સફળતાની ટોચ પર પહોંચશે તેમ માનીને કામ કરવું જ જોઇએ. જો તેને પોતાના જ કામ પર શ્રદ્ધા-વિશ્વાસ નહીં હોય તો તે કામ-પ્રવૃત્તિ પર વિદ્યાર્થીઓ કે વાલીને ક્યાંથી વિશ્વાસ બેસવાનો છે? કામ હાથ પર લેવામાં આવે ત્યારથી જ પૂરી નિષ્ઠા લગાવવામાં આવશે તો તે કામ આપોઆપ સફળ થશે જ. અને હા. ક્યારેક જો નિષ્ફળતા મળે તો તે પણ આપણા લાભમાં જ હશે. કારણકે તેમાંથી પણ શીખવા મળશે. આપણે સૌ માનીએ છીએ કે શીખે અને શીખવે તે શિક્ષક. આમ શિક્ષકે માત્ર શીખવવાનું જ નથી, પણ શીખવાનું પણ છે. આમ શિક્ષકના કાર્યમાં સફળતા મળે કે નિષ્ફળતા, જીત તો શિક્ષકની જ છે. કરેલું ફોગટ જતું નથી તેમ માનીને કર્મ કરે જવામાં જ શિક્ષકધર્મ રહેલો છે.

શિક્ષકે ત્રીજી શ્રદ્ધા પોતાના વિદ્યાર્થીઓ પર રાખવાની છે. તમારે જેની સાથે કામ કરવાનું છે, તેના માટે જો ઊંડી શ્રદ્ધા નહીં હોય તો તેમને પણ તમારા માટે અને તમારા કામ પ્રત્યે શ્રદ્ધા નહીં રહે. માટે જ વિદ્યાર્થીઓને દેવના દીધેલા દીકરા ગણીને તેમની પર પૂરો વિશ્વાસ મૂકો, તેમની પર શ્રદ્ધા રાખીને તેમની સાથે કામ કરો- વ્યવહાર કરો. કેટલાંક શિક્ષક પાસેથી ઘણીવાર સાંભળવા મળે છે કે, “આ તો સાવ નબળા, અનિયમિત, આળસું, ઠોઠ વિદ્યાર્થીઓ છે, તેઓ શાળામાં ભણવા નથી આવતાં, પણ તેમના વાલી ધકેલે છે માટે આવે છે.“ ત્યારે પ્રશ્ન થાય કે વિદ્યાર્થી ભણવા નથી આવતાં, પણ તમે તો ભણાવવા જાવ છો ને! તો ભણાવો ને...! પેલી મનોવૃત્તિ શિક્ષકને કે શિક્ષણને ક્યારેય સફળ નહીં બનાવે. માટે જ શિક્ષકે પોતાના વિદ્યાર્થીઓ, તેમની શક્તિ, તેમના વાતાવરણ, તેમના વારસા

પર વિશ્વાસ મૂકી પોતાની જાતને તે માટે હોમવાની છે. વિદ્યાર્થીઓમાં શિક્ષકે મૂકેલો વિશ્વાસ વિદ્યાર્થીઓને નવાશીખરો સર કરવા માટે પ્રેરે છે. દરેક વિદ્યાર્થીની અંદરની એક ઇચ્છા એવી હોય છે કે મારા શિક્ષકનો હું ગમતો વિદ્યાર્થી બનું. આ ત્યારે જ શક્ય બને કે જ્યારે શિક્ષક અને વિદ્યાર્થીઓ નજીક હોય. આ નજદીકતા ત્યારે જ આવે જ્યારે શિક્ષક વિદ્યાર્થી પર વિશ્વાસ મૂકે. શિક્ષકે નકકી કરેલા હેતુને સરળતાથી સિદ્ધ કરવા માટે વિદ્યાર્થીના બનવું જરૂરી છે. શિક્ષક અને વિદ્યાર્થી જેટલાં દૂર તેટલી સિદ્ધની ટોચ પણ દૂર. ઉપરોક્ત રીતે જોતાં શિક્ષક ત્રણ બાબતમાં શ્રદ્ધાળુ હોવો જોઇએ- પોતાની જાત, પોતાના કામ પર અને વિદ્યાર્થી પર. આમ શિક્ષક પોતાની જાત, કામ અને વિદ્યાર્થીઓમાં આસ્તિકતા ધરાવતો હોવો જોઇએ. આસ્તિકતાનો બીજો અર્થ લેઇશું તો પણ તેમાં કશું જ ખોટું નથી. શિક્ષક આસ્તિક એટલે કે ઈશ્વરના અસ્તિત્વમાં માનનારો હોવો જોઇએ. સામાન્ય રીતે એવું મોટાભાગે જોવા મળે છે જે ઈશ્વરમાં આસ્થા રાખનાર વ્યક્તિને ઇશ્વર પ્રત્યે ઊંડી શ્રદ્ધા હોય છે. જેના કારણે તે પોતાની ફરજ કાર્યો સારી રીતે નિભાવીને ઈશ્વરને ખુશ રાખવાનો પ્રયત્ન કરે છે. આ રીતે શિક્ષક પણ ઇશ્વર પર શ્રદ્ધા રાખીને પોતાનું કામ નિષ્ઠાપૂર્વક કરીને પ્રભુને ખુશ રાખવાનો પ્રયત્ન કરે તો તેમાં પણ કશું જ ખોટું નથી.

શિક્ષકનો આશય વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણનો આસ્વાદ કરાવવાનો છે. આ માટે તેણે આસ્તિક બની ને આસ્તે આસ્તે શ્રદ્ધારૂપી આસ્તરણ બીછાવીને વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ માટે આસક્ત બનાવવાના છે. નાસ્તિક વ્યકિત ને નવરાશ ઝાઝી હોય છે. આ નવરાશ જ તેને નિરુદ્દેશ બનાવે છે. નિરુદ્દેશ વ્યકિત ભટકતો બની જાય છે. નાસ્તિકતા એ કુથલીની સગી બહેન છે. નાસ્તિક વ્યકિતને કુથલી કરવી વધારે ગમતી હોય છે. જે અવગુણો શિક્ષકમાં ન પ્રવેશે તે જ શિક્ષણના હિતમાં છે. નાસ્તિકતા એ નિષ્ફળતાનું પ્રથમ પગથિયું ગણી શકાય. આમ આસ્તિક વ્યકિત જ પોતાના ધ્યેયને હાંસલ કરી શકે છે. માટે જ શિક્ષક નાસ્તિક નહીં, પણ આસ્તિક હોવો જોઇએ.